

ФАКТОРИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ЗНАНЬ З ОБЛІКОВИХ ДИСЦИПЛІН

Ю.П. Мазур, кандидат економічних наук

Особливість проведення занять з облікових дисциплін в умовах переходу суспільства на новий інформаційний рівень полягає в розробці та впровадженні нових технологій передачі знань. Одним із найперспективніших напрямків є застосування систем дистанційного навчання, які дозволяють створювати та керувати навчальними курсами.

Ключові слова: компетентність майбутнього фахівця, дисципліни бухгалтерського обліку, інтерактивні технології навчання, самоосвіта.

Постановка проблеми. Через постійне зростання рівня конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг, викладання облікових дисциплін в сучасних умовах підготовки спеціалістів вимагає застосування активних методик навчання, які поєднують новітні розробки та практичний досвід. Поєднання цих складових можливе за умови достатньої компетенції викладача, його бажання до новаторства, уміння передавати свої знання іншим.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблеми впровадження сучасних форм та методів навчання з метою формування професійної компетентності при підготовці фахівців зі спеціальності “Облік і аудит” розглядали Ф.Ф. Бутинець, Г.О. Ковальчук, Л.В. Чижевська, І.Д. Звєрев, Л.Г.Кулагін, В.М.Максимова, О.Я.Савченко, М.О.Сорокін, С.В.Тадиян, В.М.Федорова та інші вчені.

Метою публікації є дослідження необхідності впровадження новітніх методів навчання з метою формування професійної компетентності фахівця зі спеціальності “Облік і аудит” через систему, яка поєднує сучасні методики, що включають технічні засоби та практичний досвід роботи викладача.

Основні результати дослідження. Формування конкурентоспроможного фахівця знаходиться від ефективної взаємодії викладача та студента. Така взаємодія має бути спрямована на передачу знань зі сторони викладача та їх засвоєння зі сторони майбутнього фахівця. Методи донесення знань до студента на-

працюються протягом тривалого часу і в значній мірі залежать від ряду чинників: аудиторії майбутніх спеціалістів, які науки вивчали і вивчають студенти, їх підготовленість до сприйняття дисципліни, готовність до саморозвитку та самореалізації.

Проведені дослідження статистичних даних показали, що серед українських студентів найбільшою популярністю користуються такі напрями підготовки як «Економіка та підприємництво», «Право» та «Менеджмент і адміністрування». Серед спеціальностей напряму підготовки «Економіка та підприємництво» найперспективнішою серед студентів різних освітньо-кваліфікаційних рівнів вважається «Облік і аудит» (табл.).

Підготовка спеціалістів з обліку і аудиту у ВНЗ України в 2012 / 2013 навчальному році, осіб [1]

Освітньо-кваліфікаційний рівень	ВНЗ I-II рівнів акредитації		ВНЗ III-IV рівнів акредитації	
	прийнято	завершили відповідний цикл навчання	прийнято	завершили відповідний цикл навчання
За всіма напрямками підготовки	101004	93009	651818	772024
в т. ч. за спеціальністю «Облік і аудит» ОКР – молодший спеціаліст	3964	4333	4780	5176
бакалавр	113	384	11138	24163
спеціаліст	54	38	12764	16947
магістр	—	—	5841	6530
разом	4131	4755	34523	52816
Від загальної кількості студентів, %	4,1	5,1	5,3	6,8

Така популярність пояснюється зростаючими потребами ринку, при цьому вимагає від викладачів облікових дисциплін застосування активних методик навчання, які поєднують новітні розробки та практичний досвід.

Поєднання цих складових можливе за умови достатньої компетенції викладача, його бажання до новаторства, уміння передавати свої знання іншим.

Як показує досвід – ефективне практичне заняття повинно бути наперед сплановане та підготовлене. Тобто таке заняття є ефективним, якщо обидві його сторони (викладач і студент) знають, що їм потрібно робити в кожен момент заняття [2].

Критерієм професійної підготовки викладача є вміння чітко визначити мету курсу, розробка взаємозв'язків тем, визначення необхідного обсягу основних знань з кожної теми та допомога в засвоєнні навчального матеріалу. Основою в роботі викладача облікових дисциплін мають стати принципи науковості та доступності, теорії та практики, індивідуального підходу до кожного студента.

Особливість проведення занять з облікових дисциплін полягає в тому, що студенту і викладачеві доводиться мати справу з різними бланками облікової документації. Первинні документи, що входять до системи реєстрації господарських операцій, а також порядок проведення оцінки об'єктів обліку, калькулювання собівартості, інвентаризації господарських засобів, відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку з метою ведення аналітичного та синтетичного обліку та складання фінансової звітності – вимагають оперативної роботи з ними, їх запам'ятовування, оновлення. Тому для масової підготовки фахівців, їх перепідготовки та підвищення кваліфікації, в умовах переходу суспільства на новий інформаційний рівень важливо розробляти та впроваджувати нові технології передачі знань.

Значно вагомішого значення в сучасному економічному навчанні набуває і застосування нових комунікаційних технологій, найперспективнішою серед яких є система дистанційного навчання (СДН) на платформі Moodle. Платформи електронного навчання або системи управління навчанням є оболонками для створення навчальних курсів та керування ними. Вони пропонують пакети інструментальних засобів, які підтримують створення он-лайн курсів, їх обслуговування, засоби реєстрації слухачів і управління роботою з ними, адміністрування процесу навчання та генерування звітів про навчальні досягнення слухачів [3].

Використання дистанційних методів навчання при вивченні дисциплін бухгалтерського обліку вимагає застосування нових педагогічних методів в роботі викладача. Доступність технології дозволяє застосовувати випереджувальні методики навчання. Якщо у традиційній вищій освіті викладач більшу части-

ну часу приділяє підготовці і читанню лекцій, то застосування засобів інформаційних технологій та зростання ролі самостійної пізнавальної діяльності студента, вимагає постійного пошуку, упорядкування та використання інформації з різних джерел, в т.ч. з мультимедійних. Важливим стає уміння в потоці навчальної інформації зорієнтувати студента, полегшити вирішення проблем, що виникають, допомогти у засвоєнні великого за обсягом навчального матеріалу.

Впровадження інформаційних технологій та новітніх технічних засобів навчання при вивченні дисциплін бухгалтерському обліку, є найбільш впливовими на свідомість, мислення, відчуття, емоції, волю та самосвідомість. Інформаційні технології дозволяють ефективніше застосовувати інтерактивні методи навчання: метод випереджуючих завдань, вирішення професійних ситуацій, інтегрованих завдань, комп'ютерні презентації, вирішення проблемних ситуацій, розв'язування виробничих вправ, моделювання ситуацій, оформлення та читання бухгалтерських документів.

Інтерактивні технології і засоби навчання роблять навчальний процес динамічним, що дозволяє студенту відчувати себе учасником навчально-виховного процесу. При цьому активізуються такі методи навчання і спілкування між студентом і викладачем як самонавчання, консультації та роз'яснення, формування тез та обмін інформацією між студентами про досягнуті результати.

Продуктивність економічних знань, отримання яких базується на сучасних інформаційних технологіях, залежить від якості роботи викладача. Важливо розуміти, що дистанційні технології навчання збільшують кількість функцій викладача. При цьому посилюються вимоги до якості навчальних матеріалів, вагомішою є роль студента у навчальному процесі через зворотній зв'язок з викладачем.

Завдяки сучасним системам управління електронним навчанням студенти мають можливість попередньо ознайомитися та підготуватися до лекційних та практичних занять. Це сприяє засвоєнню студентами розглянутих тем, проте вимагає від викладача облікових дисциплін постійного самовдосконалення –

внесення змін до навчальних матеріалів, гнучкого реагування на трансформації в економічному середовищі.

Самовдосконалення – це оцінка власної поведінки та поведінки інших людей згідно з прийнятими загальнолюдськими нормами, пошук нових рішень старих проблем [4]. В роботі викладача облікових дисциплін самовдосконалення складно досягти без використання педагогічного досвіду, вміння поєднати знання технологій виробництва з особливостями облікових процесів. При цьому важливими є такі характеристики педагога, як організація власної роботи та інших, володіння сучасними технічними інструментами роботи, прогнозування дій та приймання відповідальності за їх результати, раціональна організація індивідуальної та самотійної роботи студента. Викладачеві важливо мати чітке уявлення про співвідношення необхідної та надлишкової інформації, вивільнення навчального часу на проблемний теоретичний аналіз провідних ідей у поєднанні з аналізом реальних ситуацій тощо.

Самовдосконалення для викладача дисциплін бухгалтерського обліку передбачає поряд із детальним аналізом процесу навчання, виявлення проблемних ситуацій, визначення прийомів та методів, що дали успішний результат у конкретній ситуації, доповнення наявної програми новими моментами, що їх містять різноманітні методики.

Умови функціонування підприємств на ринку показують, що майбутнім бухгалтерам в першу чергу необхідно розвивати такі риси, як самотійність, відповідальність, активність, творчість. Виникає потреба у осмисленні цих категорій, вимог продуктивного мислення. Головним в продуктивному мисленні є прагнення дійти до істини, виявити структурне ядро, докопатися до витоків ситуації; перейти від невизначеного, неадекватного відношення до ясного, прозорого бачення основної суперечності в ситуації [5, с. 271].

Критерієм рівня підготовки студента до занять є вміння встановлювати логічний зв'язок між елементами знань, самотійно розв'язувати поставлене питання, реалізовувати наявні знання в нових умовах. Виконання цих критеріїв пов'язано з проведенням модернізації і перебудови процесу навчання бухгал-

терському обліку з системи, яка подає знання, на систему пошукову, активну, розвиваючу самоосвіту.

Самоосвіта в сучасних умовах тісно пов'язана із зростаючими технічними можливостями інформаційного забезпечення процесу навчання та можливостями студента опанувати інформацію, перетворити її на знання конкретної області. Під можливостями студента розуміється не лише рівень вхідних знань, необхідних для опанування даної дисципліни, але і рівень мотивації, який залежить від системи навчання.

Для вирішення сформульованого вище протиріччя важливо управляти підвищенням можливостей студента в процесі навчання, тобто здійснювати керівні дії у напрямі підвищення рівня засвоєння розглянутих тем і мотивації до навчання з врахуванням індивідуальних особливостей студента. Цього не можна досягти без розвитку розумової самостійності і творчого потенціалу студентів, вміння самостійної роботи з електронними ресурсами.

Підвищення психологічної адаптації студентів до умов модульного тестування та рейтингового оцінювання знань перспективним можна досягти за рахунок забезпечення зворотного зв'язку навчального процесу, шляхом реалізації контролю знань, з використанням програмних оболонок тестових пакетів, використання платформи Moodle. Завдяки цим технологіям студент може здійснити пробне тестування і сам оцінити власний рівень теоретичних знань, практичних вмінь та навичок, отже своєчасно приділити увагу вивченню певних змістових модулів, виконанню практичних завдань, самостійних робіт та індивідуальних завдань з метою покращення підготовки за навчальним модулем на етапі діагностики [6].

Таким чином, впровадження інтерактивних технологій у викладання навчальних модулів дисциплін бухгалтерського обліку є одним із етапів оновлення змісту економічної освіти, сприяє оптимізації набуття фахової компетентності в процесі професійної підготовки майбутніх бухгалтерів.

Висновок. В результаті проведеного дослідження можна сформулювати наступні висновки:

- наповнити дисципліни бухгалтерського обліку реальним життєвим змістом, викладачу допоможуть інтерактивні методи навчання, вирішення професійних ситуацій, інтегрованих завдань, комп'ютерні презентації, вирішення проблемних ситуацій, розв'язування виробничих вправ, моделювання ситуацій;
- ефективна передача знань вимагає від викладача облікових дисциплін постійного самовдосконалення за рахунок оволодіння сучасними технічними інструментами навчання, раціональна організація індивідуальної та самостійної роботи студента.
- з метою поліпшення практичної підготовки майбутніх спеціалістів викладачам дисциплін бухгалтерського обліку доцільно впроваджувати інформаційні технології та новітні технічні засоби навчання які є найбільш впливовими на свідомість, мислення, відчуття, емоції, волю та самосвідомість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2012/13 навчального року. Статистичний бюлетень. –К.:Державна служба статистики України, 2013. – 188 с.
2. Ковальчук Г.О. Активізація навчання в економічній освіті: Навч. посібн. – Вид. 2-ге, доп.- К.:КНЕУ, 2003. – 298 с.
3. Кравцов Г.М. Якісні характеристики технологічних платформ дистанційного навчання / Г.М. Кравцов, В.В. Одинцов // Інформаційні технології в освіті. – 2010. – № 8. – С. 31 – 38.
4. Чижевська Л.В. Методика викладання облікових дисциплін: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 504 с.
5. Вертгеймер М. Продуктивное мышление: [пер. с англ.] / общ. ред. С. Ф. Горбова, В. П. Зинченко . – М. : Прогресс, 1987. – 336 с.
6. Кубрак Н.І., Ляхова О.М., Масельська Р.В. Форми, методи та організація навчання з дисципліни “Бухгалтерський облік”. Збірник НМЦ Міністерства аграрної політики “Організація навчально-виховного процесу”, випуск № 14, 2009.

Аннотация

Установление логической связи между элементами экономических знаний и их реализация будущим специалистом зависит от проведения модернизации и перестройки процесса изучения дисциплин бухгалтерского учета, и базируется на активном и развивающемся самообразовании.

Значительное влияние на повышение уровня качества самообразования приобретает применение новых коммуникационных технологий, среди которых выделяются системы дистанционного обучения на электронных платформах.

Использование дистанционных методов обучения при изучении дисциплин бухгалтерского учета требует применения новых педагогических методов в преподавательской работе. Доступность технологии требует от преподавателя постоянного самосовершенствования - внесение изменений в учебные материалы, гибкого реагирования на трансформации в экономической среде, повышения уровня качества учебных материалов. Из-за применения обратной связи со студентом важным становится умение сориентировать студента, облегчить решение проблем, помочь в усвоении учебного материала за счет поиска организации и использования информации из различных источников.

Применение интерактивных технологий в преподавании дисциплин бухгалтерского учета способствует росту уровня профессиональной компетентности будущих бухгалтеров.

Ключевые слова: компетентность будущего специалиста, дисциплины бухгалтерского учета, интерактивные технологии обучения, самообразование.

Abstract

Establishing a logical connection between the elements of economics and their future professional realization depends on the modernization and restructuring process of the study subjects accounting, and is based on an active and developing self-education.

Significant impact on improving the quality of self acquires the use of new

communication technologies, notably e-learning system on electronic platforms.

The use of distance learning methods in the study of the disciplines of accounting requires the use of new teaching methods in teaching. The availability of technology requires constant self-improvement lecturer - Amendments to the training materials, flexible response to transformation in the economic environment, improving quality levels of teaching materials. Through the use of feedback to students is increasing the ability to orient the students, to facilitate problem solving and facilitate learning by searching, organizing, and using information from various sources.

The use of interactive technologies in teaching accounting courses contributes to the level of professional competence of accountants.

Keywords: competence of the specialist disciplines of accounting, interactive learning technology, self-education.